

JEGYZETEK

¹ Teilhard: Írások a háború idejéből. Ford. P. Rezek Román OSB, 1975, 24. o. — ² N. M. Wildiers: Teilhard de Chardin. Lisszabon, Presença, 1965, 17—18. — ³ L. az 1. sz. jegyzetet és „Le Christ Cosmique de Teilhard de Chardin (Seuil, Paris 1969, 435 o.), amelyben Szekeres Attila többek idevágó tanulmányát rendezte sajtó alá. — ⁴ Liturgikus órák. São Paulo, Paulinas 1978, 480. — ⁵ Teilhard: Hogyan hiszek. Ford. P. Rezek Román OSB, 1970, 58, és: Út az Ómega felé. Válogatás Teilhard műveiből. Ford. P. Rezek Román OSB. Szent István Társulat, Budapest 1980, a 678. oldalon az Ómegáról szóló jegyzet. — ⁶ L. az 1. sz. jegyzetet, 42—44, és: Teilhard: Az anyag szíve. Ford. P. Rezek Román OSB, 1976, 15—17. — ⁷ J. P. Nunes: Teilhard de Chardin, a XX. sz. Szent Tamása. São Paulo, Loyola 1977, 195. P. Rezek Román OSB fordításában 100—101. — ⁸ Szabó Ferenc: A rejtett Isten útjain. Párbeszéd a hitről. Róma 1980, 289 o. Idevágó részek: 112—113. — ⁹ Teilhard: Benne élünk (Isteni Milió). Ford. P. Rezek Román OSB. Párizs—Bécs, Ahogy Lehet, 1965, 113—115. — ¹⁰ L. az 1. sz. jegyzetet, 44—45. — ¹¹ Teilhard: Írások a háború idejéből. Ford. P. Rezek Román OSB, 1975, 128—136; Az Anyag szíve, 1976, 55—62. — ¹² L. az 1. sz. jegyzetet, és Szabó, François SJ: Le Christ Créateur chez Saint Ambroise. Studia Ephemeridis Augustinianum n° 2, Roma 1968, 166. — ¹³ Teilhard levelei Ravier-hez (1951—1955). Ford. P. Rezek Román OSB, 1977, 26—27. — ¹⁴ L. az 1. sz. jegyzetet, 29—30.

Tóth József (Bécs)

PRÓBÁLJUNK MINDENNAP KERESZTÉNYEK LENNI!

Szívből örülök, hogy ebben a néhány sorban együtt indulhatunk a keresztény élet lényegének keresésére. Feladatomban az lenne, hogy a mindennapokban élt kereszténység alapelveit idézzem emlékezetbe, mintegy útjelzőket állítsak a gondolkodásnak. Az olvasóé viszont az, hogy ezek nyomán nekiinduljon, és kidolgozza a gyakorlati megvalósítást.

I. Mi a keresztény élet?

A keresztény életforma sajátos, minden mástól megkülönböztető jegye az, hogy Krisztus követése. Ez valójában természetes, és mindannyiunkra megvilágosító erővel kellene hatnia. Mégis mit értünk közelebről rajta?

Jézus követésének két összetevője van:

1) Személyes folyamat. Két személyiség találkozásából fakad. Már egy nagyszerű, kiforrott emberi személyiséggel való találkozás is megragad, elbűvöl, ahogy ma szeretik mondani, „fascinál”. Nagy ajándéknak érzem a vele való együttlétet, boldoggá tesz, ezért — ha lehet — keresem a mind gyakoribb találkozást, sőt, ha lehet, a többé-kevésbé állandó életközösséget vele. Ilyesmít érezhettek, akik pl. Kalkuttai Teréz anyával, XXIII. János pápával, vagy nálunk a század elején Prohászka Ottokárral találkoztak. Prohászkanál szebben különben talán senki sem írta le éppen az ilyen találkozások hatásait:

Emberekből, kítet Istenben szeretünk, sugarak áradnak reánk, melyek világítva, tisztítva mélyednek kuszált gondolat- és érzésvilágunkba. Ha ránk néz, jobban látjuk magunkat, ha vállunkon pihen a keze, tudjuk, merre kell mennünk. Talán nem lát belénk úgy, mint mi látjuk magunkat, s mégis tekintete okozza, hogy

jobban látjuk magunkat. A lelkiélet paradox jelenségekkel van tele, és az egymáshoz kapcsolódó, egymásban élő egyéniségek lelkei között az áramindukcióhoz hasonló tünemények játszódnak le, melyekkel önmagunkba és egymásba több energiát, tevékenységet, több szeretetet, több életet árasztanak. Ezt a közösséget nem szavak hordozzák, ez az egység más tengelyeken jár és az ismeretlen, titokzatos lelki affinitások (rokonságok) tartományából való... Milyen jótékony, milyen boldogító az, lelkekkel, kik főnséges mértékükben, belső harmóniájukban, Istenben áttisztult mívoltunkban felettünk állanak, ilyen mélységes kapcsolatba jutni, belső világunkat nekik szeretettel kiszolgáltatni és irányításukat elfogadni. A lélek mintha bennük mindig bensőbben önmagára, önmagában Istenre lelne, s a természetfölötti értékek e folyamatos kicserélődéseiben a tisztulásnak határtalan útjára lép. (Élő vizek forrása)

Krisztus követése mindenekelőtt: boldog kivirágzás Jézus, az Istenember páratlan személyiségének közösségében.

2) Csak másodsorban erkölcsi és jellembeli feladat, nekifeszülés, igyekezet; de az is. A Názáreti Jézus bűvöletéből adódik bennünk a szabad döntés, hogy életünket Jézus szellemében, vagyis ugyanolyan elvek szerint rendezzük be. Ezért Jézus követésének legrövidebb formulája az az ősrégi szabály, amit Charles de Foucauld ismételt egyre: „Tégy úgy, mint Ő tenne.” Hogyan járna el Jézus? Az evangéliumok világosan elénk tárják az ő „stílusát”. Arról van itt szó, mi tetteinek irányítója, belső formáló ereje. Ez a sajátosan keresztény, azaz krisztusi.

II. A sajátos Krisztus-hasonlóság gyűjtőpontjai

Krisztusnak az a „képe”, amelyet az evangélisták részletesen leírnak: az „Ecce homo”. Szent Pál így fogalmazza meg az apostoli igehirdetés lényegét: „Mi pedig a megfeszített Krisztust hirdetjük” (1Kor 1,23). Jézus életének iránya a kereszt. Szenvednie „kellett” (Lk 24,26). Életének nagy vezérvonalai itt válnak leginkább foghatóvá. Kíséreljünk meg néhány ilyen vezérvonalat, vezérelvet kiemelni.

1) „Szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket” (Jn 13,34)

Az alapelv: tégy úgy, mint Jézus, elsősorban ezt jelenti, innen forrászik. Jézus így folytatja: „Arról ismeri meg majd mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt” (Jn 13,35).

Ez a szeretet feltétel nélküli. Jézus nemcsak azokat szereti, akik őt szeretik. Szeret, és nem kérdezi: megértik-e vagy elutasítják, hozsannáznak neki, vagy kiűzik a városból, kitalasztják az élők földjéről. Feloldhatatlan hűséggel kapcsolódott hozzánk.

Ez a szeretet nem külsőséges. Nem az emberek tekintélye vagy megjelenése szerint igazodik. Ha „válogat”, akkor úgy, hogy elsősorban az élet peremére szorultak, a szegények, a megvetettek, az „elveszett bárányok” felé fordul, őket karolja fel, nekik készít otthont.

Ez a szeretet mindenestül másért él. Jézus léte megszabadult az önzés, az önmagába bonyolódás minden bilincsetől. Az Atyáért él, értünk, értem. „Értünk keresztre feszítették” — imádkozzuk a Hiszekegyben. És Pál: „Szeretett engem, és önmagát adta értem” (Gal 2,20).

Ez a szeretet megbocsátó. Jézus nemcsak tanította: „Szeressétek ellenségeiteket“ (Mt 5,44), nemcsak megkövetelte tanítványaitól a számatlan megbocsátást (Mt 18,22), hanem ő maga adja rá a legfőbb példát a kereszten mondott imájával: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek“ (Lk 23,34). Martin Luther King – maga is a szeretet vértanúja – így beszélt egyszer ezekről a szavakról:

Jézus imájának roppant jelentőségét csak akkor értjük meg egészen, ha észrevesszük, hogy a szöveg „akkor“-ral kezdődik. Akkor — amikor a szörnyű haláltusa mélyébe taszították. Akkor — amikor az ember a legmélyebb aljasságba süllyedt. Akkor — amikor a teremtmény nyomorult keze arra merészkedett, hogy keresztre feszítse a Teremtő egyszülött Fiát. Ekkor mondta Jézus: „Atyám, bocsáss meg nekik.“ Pedig hát „akkor“ másképpen is lehetett volna. (Strength to love. 1963.)

2) „Ne amint én akarom, hanem amint te“ (Mt 26,39)

„Jézus követésének útja mindenkor arra az Atya iránti engedelmességre vezet, amely teljesen átítatja életét, s amely nélkül ez az élet egyszerűen érthetetlen marad“ (Unsere Hoffnung. Német szinódusi határozat 104.). Jézus nagy küldetése, hogy egyedülálló módon állítsa elénk Istent mint szerető és irgalmas Atyát. Isten benne nyilvánította ki „jóságát és emberszeretetét“ (Tit 3,4). Ezért olyan páratlan az ember Jézus szeretete. Az engedelmisség, amellyel Atyja akaratát maradéktalanul és mindvégig teljesíti, akkor is, amikor a legnehezebbet kívánja tőle — belső és külső szabadságának forrása. Szuverén módon nyilvánul meg ez egész magatartásában, de különösen a szenvedéstörténet során, úgymint ellenségei is kénytelenek észrevenni. Az önatáadásnak ez a paradoxona minden keresztény életének is alaptörvénye: „Aki életét meg akarja menteni, elveszti. Aki viszont elveszti értem az életét, megmenti“ (Lk 9,24).

3) „Értetek és sokakért“ (Mt 26,28; Lk 22,20)

Sokakért, vagyis mindenkiért, mindannyiunkért áldozza életét Jézus. Kereszténynek lenni felelősséget és szolgálatba állást jelent az élet minden vonalán. A másokért való élet megnyilvánulása a

felelősségvállalás a mellettem lévőért
családomért
környezetemért
egyházközségemért
a körülöttem uralkodó légkörért
az életkörülményekért
helyzetünk bonyolult, kusza voltáért.

4) „Mindvégig szerette őket“ (Jn 13,1)

Jézus mindvégig, a végsőig, — vagy mint a 4. kánon fordítása mondja, „határtalanul“ szeretett. A keresztény lét nem osztható meg. A Krisztus követésére szóló hívás teljes odaadást, végleges, örökre szóló beleegyezést követel meg válaszul. Isten, Krisztus „nem vonja vissza meghívását“ (vö. Róm 11,29); a keresztény sem szívhatja vissza elkötelezését. Sem félkeresz-

ténység, sem „ideiglenes kereszténység”, konjunktúrakereszténység nem egyeztethető össze odaadásunk teljességével. Jézus rendelkezésre bocsátotta magát, „hogy használják és elhasználják, minden biztosítás nélkül arra az esetre, ha valami balul sikerül” (Urs v. Balthasar).

5) Az élet szolgálja

„Azért jöttem, hogy életük legyen, és bőségben legyen” (Jn 10,10). „Öbenne élet volt, s ez az élet volt az emberek világossága” (Jn 1,4). Jézus célja az élet előmozdítása volt: azért jött, hogy legyőzze az emberi életben sokféleképpen uralkodó halált. És teszi ezt végső soron életének árán. Halálából élet, világosság, remény fakad nekünk. „Legyőzte halállal a halált, És a sírban lévőeknek Életet ajándékozott” (Damaszkuszi Szt. János húsvéti kánona). Ezért áll a keresztény is mindenkor az élet, a több élet pártján.

6) Communio: együtt Krisztussal – egymással

A keresztény élet: részesedés Krisztusban, az Élet Kenyerében (itt még nem az Eukarisztiáról van szó!) – és részesítés Krisztusban. Adásnak és kapásnak, megajándékozottságnak és ajándékozásnak állandóan váltakozó ritmusa. Ő a kimeríthetetlen forrás, amelyből mindig meríthetek, magamnak, másoknak. Mert Isten úgy akarta, hogy Országá sem a lelkekben, sem a világban ne épülhessen meg szabadakarátú teremtményeinek közreműködése nélkül. „Az Istennek emberekre van szüksége” – volt egy nagyszerű francia regény és film címe. Ha nem használom fel a kegyelmet arra, hogy mindig inkább önmagammá legyek (azzá a magammá, akivé Isten örök terve szerint lennem kell), ha nem bontakoztatom ki minden rendelkezésre álló eszközzel keresztény emberségemet, akkor egyben megtagadom azt, hogy másoknak, másokért élhessek, önmagamon át nekik is közvetítsem a kegyelmet.

III. Nélkülözhetetlen a találkozás

Az ember önmagában nem képes Krisztus követésére. Nem tud saját erejéből az ímént jelzett keresztény elvek szerint élni. Hiába határozza el, hogy megvalósítja őket: elméleti síkon ez lehetetlen. Krisztus követése csakis a Jézussal való találkozásokból, a vele való érintkezésből, sőt viszonylag állandó életközösségből fakadhat. A találkozás alkalmai:

1) *I m a*. Rendelkezésünkre áll az ima egész skálája, kezdve a kéréstől (amelyre maga Jézus adott utólérhetetlen mintát a Miatyánkban) egészen a dicsőítésig és a szavak nélküli imádásig. Ez összeköt, összekapcsol, egységbe forraszt Istennel. Elveszi az aggodalmat, képessé tesz az önátadásra, önmagunk elengedésére a bizalom lelkületével.

2) *Szentírás*. Olvashatjuk egyedül, vagy még jobb, ha közösen. A lényeg mindenképpen az, hogy

- elmélkedve belemélyedjünk a szövegbe,
- a ránk vonatkozó figyelmeztetéseket komolyan vegyük,
- ne térjünk ki a tisztulás és bűnbánat elől,
- amit beláttunk, tegyük is meg.

3) **Szentmise.** Az Eukarisztia ünneplésekor „halálot hirdetjük, Urunk, és hittel valljuk feltámadásodat, amíg es nem jössz.” Hagyjuk ez Élet áramával sodortatni magunkat.

4) **A bűn megbánása** Isten iránti szeretetből és a kiengesztelődés szentségéhez való járulás.

5) **Az egyházközség.** Jézus jelen van Egyházában, amely „Krisztus szentsége” (Zsinat), és számomra legközelebb, legfoghatóbban egyházközségben őt alakot.

6) **A testvér,** különösen a szegények és szenvedők. Jézus mindegyikükkel azonosítja magát. („Nekem tettétek” Mt 25,40; „miért üldöztél engem?” Csel 9,5.)

7) **Saját magamban.** Jézus bennem lakik, és én Őbenne. Megnyílás a Szentléleknek.

IV. Kereszténynek lenni: küldetés

Ezt a találkozást másokban elősegíteni: megbízás, küldetés számomra. Krisztus bennem, rajtam keresztül jelen van a világban, lehetővé teszem, hogy találkozzanak vele. Ez volt az első időkben a kereszténység terjedésének fő titka. „Az ókori római birodalomban a kereszténység nem annyira hivatásos hithirdetők prédikációjával vonzotta magához az embereket, hanem inkább az egyszerű keresztény hívők életének példájával. A velük való érintkezés volt az oka annak, hogy a keresztény hit futótűzként terjedt.” (Nemeshegyi Péter: Mi a kereszténység? 43.) Mindenekelőtt lényeges ez abban a szűkebb és tágabb közösségben, amelyben élek. Csak akkor vagyok keresztény, ha hitelesen képviselem a kereszténységet.

V. Mindennap

Krisztus mindenkor van es itt van, állandóan kapom ajándékait. Tehát az én feleletem is mindennap megújul.

A kereszténység nem egyszersmindenkorra szóló állapot, hanem mindig itt és most, a jelen pillanatra szóló és abban megvalósuló feladat.

Tehát igazából senki sem mondhatja el magáról, hogy ő „már” keresztény. Az ember nem keresztény, hanem azzá válik. Nem anyakönyvi kivonattal, az egyházi adó nyugtájával vagy valahová adott aláírásával, hanem Krisztus felé tartó állandó, fáradhatatlan igyekezetével, a szeretetből való étellel.

Záradékol még egy megjegyzés:

Kereszténynek lenni: **próbálkozás.** Nem telik több tőlünk. A célkitűzés magas, erőnk törékeny és csekély. De igyekezni, próbálkozni tudunk. A többi a kegyelem dolga, amit Isten nem tagad meg attól, aki megteszi a magáét.

Kedves Olvasóinknak hálásan köszönjük a Marosi Atya halála alkalmából küldött részvétnyilatkozatokat, az érte és értünk mondott imákat!